

Månedsoversigt over plantesygdomme.

312. — Juli 1950.

Der blev for juli modtaget beretninger fra 87 medarbejdere; endvidere blev der besvaret 862 forespørgsler.

Lufttemperaturen lå som middeltemperatur i månedens begyndelse 1—1,5° under normalen, der er på 15—16°; i ugen, der begyndte med d. 9. steg temperaturen og lå måneden ud 1—1,5° over ovennævnte normal.

Nedbøren blev usædvanlig stor og nåede i tiden 1.—29. for hele landet 103 mm — normalen for hele måneden er 64 mm; og de to sidste døgn af måneden bragte også en del nedbør. Nedbørsmængderne faldt nogenlunde jævnt i ovennævnte tidsrum, dog kanske for hovedparten af landsdelene med de største mængder i tiden 9.—29. For ovennævnte tidsrum 1.—29. målt for landsdelene følgende nedbørsmængder og med hele månedens normal i (): Vendsyssel 126 (63), Vestjylland 112 (59), Midtjylland 102 (65), Østjylland 81 (63), Sydjylland 133 (63), Sønderjylland 103 (71), Fyn 80 (60), Midt- og Vestsjælland 92 (60), Nordøstsjælland 108 (66), Sydøstsjælland og Møn 101 (65), Lolland og Falster 97 (66) og Bornholm 72 (57).

SYGDOMME PÅ LANDBRUGSPLANTER.

KORN OG GRÆSSER.

Knækkefodsyge forårsaget af enten øjepletsvamp (*Cercospora herpotrichoides*) eller rodfiltsvamp (*Corticium solani*) synes også i år at være ret almindelig både hos hvede og rug og kanske mest hos rug i lighed med 1949. Der skrives i beretningerne om øjepletter, uden at der dog skelnes mellem disse to svampe som årsag til pletterne. Det turde også endnu være vanskeligt eller umuligt at foretage en adskillelse blot efter symptomerne hos planten. Efter engelske undersøgelser kan meddeles, at rodfiltsvampens øjepletter som regel sidder ret højt på stænglen: 5—10—15 cm fra stengelgrunden, omend de også kan findes ret nær ved denne og er hvidgrå og omgivet af en ret skarpt afgrænset, brun kant, hvorimod pletter, der skyldes øjepletsvamp næsten altid sidder meget nær stæn-

gelgrunden, sjældent højere end 2—5 cm fra denne, farven er hvidgrå og som regel med små sorte prikker, og pletterne er uden skarp kant. Begge svampe kan som nævnt være årsag til knækkefodsyge og kan findes hos samme plante. Angrebets styrke er afgørende for, om stænglen knækker, dog kan angrebet være stærkt og udbyttet som følge deraf mindsket betydeligt, selv om stænglen ikke knækker. I år synes der f. eks. hos hvede at være iagttaget den slags stærke angreb uden knæk.

Knækkefodsyge var almindelig hos vintersæd og navnlig hos rug; af ialt 74 beretninger skrives i 46 om almindelige angreb, nemlig i 27 om svage og i 19 om stærke, i 21 beretninger skrives om sjældne angreb, der hyppigst var svage og endelig i 7 beretninger omtales sygdommen som ubetydelig. I 32 af beretningerne skrives om angreb hos rug, der i år har været meget iøjnefaldende, og der berettes i flere af disse om forskellige iagttagelser: „20—30 % af stråene er knækkede“ (Erik Knudsen, V. Sottrup); „op til en trediedel knækkede strå med tydelige angreb af svampen“ (Erik Jensen, Rønde); „ret stærke angreb i rug med megen lejesæd i de stærkt gødede afdelinger og mange knækkede strå i de ugødede eller svagt gødede afdelinger. Hveden, der står lige op ad rugen er ikke angrebet af betydning“ (Aage Bach, Tylstrup Forsøgsstation); „der findes tilsyneladende ikke nogen sammenhæng mellem såtid, sædskifte o. s. v. og angrebsstyrke, derimod ser det ud til, at den rug, der har fået kvælstof for sent, er stærkere angrebet, end hvor man har udbragt kvælstof tidligt“ (J. J. Jakobsen, Grindsted); „betydelige angreb i rug“ (Per Jonsson, Hornum Forsøgsstation); „angrebet i rug er usædvanlig voldsomt. Knækkede strå og total lejesæd er almindelig. Der synes ikke at være forskel på forfrugtens betydning. Slemme angreb er iagttaget i rug efter kløvergræs, havre, byg og kartofler. Rugens udvikling i efteråret har måske betydet en del, jo kraftigere, des stærkere angreb. I et forsøg, hvor vi huggede nogle parceller af i november, synes angrebet værst, hvor afhugning ikke fandt sted“ (Georg Nissen, Rødning); „symptomerne hos rug afviger en del fra symptomerne hos hvede, blandt andet er øjepletterne knapt så fremtrædende hos rug, og det svækkede parti har noget højere beliggenhed“ (Niels Pedersen, Horsens); „angreb findes ret stærkt udbredt og har givet en del lejesæd hos rug (efter byg), medens hveden trods ret stærkt angreb er uden lejesæd“ (H. Agergaard, Askov Forsøgsstation); „en del marker her på egnen — hvede — er angrebet af knækkefodsyge, men kun få marker er gået i leje af den grund“ (Helge Rasmusen, Kerteminde) og „hos rug findes en del knækkede strå. En nærmere gennemgang af tilfældige udvalgte planter viste, at de fleste planter havde mere eller mindre tydelige øjepletter. Hos hvede fandtes flere knækkede strå og pletter med lejesæd, og også her havde næsten alle planter mere eller mindre tydelige øjepletter“. (G. Heide-mann Jørgensen, Lyngby Forsøgsstation).

Beretningernes mange enkeltheder tyder på betydelig interesse for fodsyge, og det må håbes, at kommende års undersøgelser kan klarlægge mange ukendte eller for lidt kendte forhold mellem de to ovennævnte svampe, rod-filtsvamp og øjepletsvamp, dels mellem svampene indbyrdes og dels — og navnlig — i svampenes forhold over for dyrkningskårene.

Knækkefodsyge blev også iagttaget hos byg, og her var angrebene svage i forhold til angrebene hos vintersæd.

Goldfodsyge forårsaget af hvededråbersvamp (*Ophiobolus graminis*) synes at have været af mindre betydning end øjepletsvamp, omend der om angreb hos vintersæd ud af ialt 72 beretninger i 34 af disse skrives om almindelige angreb og i 23 af disse om stærke angreb. Der skrives om ret store pletter med syge planter i hvedemarker, dog synes de hyppigste angreb at være kendetegnet ved spredte, enkeltstående, syge planter. „I en hvedemark er der pletvis stærkt angreb; forfrugt var kartofler“ (Per Jonsson, Hornum Forsøgsstation) og „i et enkelt tilfælde i hvede er afgrøden næsten helt sort; forfrugt er byg“ (Stanley Jørgensen, Høng). Stærke angreb blev også konstateret hos byg.

Fodsyge forårsaget af *Fusarium sp.* synes ikke at have været af betydning, omend der skrives i et par beretninger om svage angreb hos byg og havre.

Stinkbrand (*Tilletia caries*) nævnes af ialt 64 beretninger blot i 1 af disse „træffes kun sjældent og er nu uden betydning“ (P. Grøntved, Næstved).

Sortrust (*Puccinia graminis*) omtales fra Nordøstfyn i en hvedemark (Helge Rasmussen, Kerteminde), og fra Midtsjælland i to hvedemarker (Ib Trojaborg, Sorø); begge steder var angrebet uden betydning.

Kronrust (*Puccinia lolii*) synes at være sjælden og angrebene svage (M. Bindesbøl, Sophichøj, Rødby; J. P. Skou, Odder), omend der blev iagttaget stærke angreb (Wraae Jensen, Skelskør).

Gulrust (*Puccinia glumarum*) blev iagttaget med stærkt angreb hos hvede. „Hveden blev sået meget sent, d. 8/10 1949. Den var meget svag og tynd i foråret og blev derefter gødet stærkt med kvælstof. Hvor der i striben ikke er kommet så meget kvælstof, var angrebet ikke så stærkt. Et forsøg i marken med sorterne Zanda, Alba og Eroica viser, at sorterne er angrebet lige stærkt“ (Svend A. Pedersen, Stege).

Bygrust (*Puccinia hordei*) blev konstateret og med ret stærkt angreb hos toradet byg i nærheden af vinterbyg (Tind-Christensen, Ribe).

Hormonskade konstateredes hos timothe, hvor marken var sprøjtet med ca. 4,5 kg af 2,4 D-præparat pr. ha. (Ib Trojaborg, Sorø).

BÆLGPLANTER.

Borbrist. I prøver fra nogle lucernemarker, der blev indsendt sidst i juni, blev senere i juli konstateret store aflange sår på stænglerne, og disse var navnlig særlig stærkt udviklede i en frømark ved Allerup på Fyn (Aage Rasmussen, Skamby; N. Chr. Stentoft, Odense). Sårene ledte tanken hen på angreb af stængelsvamp forårsaget af *Colletotrichum trifolii* eller *Ascochyta imperfecta*, dog blev ingen af disse svampe fundet på de syge stængler. Det kan formodes, at borbrist er i stand til at frembringe den slags sår, hvilket jo kendes hos andre planter, f. eks. kartoffel, og at denne ødelæggelse især kan ventes hos frøplanter, der kan udvikle symptomer over lang tid i modsætning til stængler fra almindelig slet af lucerne; vi må imidlertid vente på flere

lignende iagttagelser, førend den slags sår kan godtages som symptomer på borbrist.

Kransskimmel (*Verticillium albo-atrum*) blev omtalt hos lucerne i 5 beretninger og i 2 af disse med stærke angreb i pletter i markerne; svampen konstateredes i 3 indsendte lucerneprøver.

Sneglebælgens stængelsvamp (*Ascochyta imperfecta*) konstateredes hos indsendt sneglebælg.

Lucernebrok (*Urophlyctis alfalfae*) konstateredes hos indsendt lucerneprøve.

Ærtesyge (*Ascochyta pisi*) konstateredes hos 2 indsendte ærteprøver.

BEDEROER.

Manganbrist (lyspletsyge). Svage angreb blev konstateret flere steder (P. M. Kjellerup, Ribe; J. P. Skou, Odder); roernes stærke vækst har antagelig dækket over en del angreb. I Han Herred iagttoges hurtig og god virkning efter sprøjtning med ca. 9 kg mangansulfat pr. ha. (H. Gyde Christensen), og også udstrøning af 50 kg mangansulfat pr. ha viste god virkning (H. P. Nielsen, Ulstrup).

Gule blade som følge af næringsforstyrrelser synes at have en meget lille udbredelse; roernes vækst var i juli så stærk — næsten eksplosiv — at de kraftige, grønne blade for en stor del må have dækket over svage planter.

Bedemosaik (*Beta virus 2*) synes ikke at være fremtrædende; angrebene var hyppigst svage, og i mange egne er afstanden til nærmeste frømark ret stor — ca. 1 km (Kristen Nielsen, Skive).

Virus-gulsot (*Beta virus 4*). Af ialt 73 beretninger skrives i 40 om begyndende, svage angreb. Disse ses hyppigst i pletter i markerne, og blot i få beretninger skrives om stærke angreb i dele af markerne: „enkelte marker med 4—5 % angrebne planter“ (Poul Rasmussen, Blangstedgaard). Om smitekilden skrives: „det er marken ved siden af roekulepladsen, som er angrebet“ (Alb. Simonsen, Karise); „har bredt sig fra afdækkede roekuler“ (Kristen Nielsen, Skive); „angreb ses mest i nærhed af haver og frugtplantager“ (N. Chr. Stentoft, Odense); „angreb selv hvor der ikke er frøroer i nærheden“ (M. Greve, Roskilde); „angreb ses selv hvor markerne tilsyneladende ikke ligger nær frømarker“ (Aage Madsen, Store Heddinge); „almindelig både nær frøroer og ved spirende roer i kuler“ (Niels Pedersen, Horsens) og „frøroer er alle steder mere eller mindre angrebet“ (J. P. Skou, Odder).

Bedeskimmel (*Peronospora Schachtii*) var som sædvanlig stærk i angreb nær frømarker. Angrebene synes ofte at udgøre 3—8% af planterne (Engelhart Jensen, Mors). Af ialt 67 beretninger skrives i 23 om sjældne og i 17 om almindelige angreb, og disse var for størstedelen svage.

Angreb af svampen *Phoma betae* konstateredes med pletter på bladene i en fodersukkerroemark (Erik Knudsen, V. Sottrup).

KÅL, KÅLROER o. a. KORSBLOMSTREDE.

Kålbrok (*Plasmödiophora brassicae*). Angreb synes indtil nu at være sjældne og svage; af ialt 69 beretninger skrives i 27 beretninger om sjældne

angreb, af hvilke størstedelen omtales som svage, og i 6 beretninger om almindelige og svage angreb; der skrives dog om et par marker med 20—40 % angrebne planter.

KARTOFLER.

Kaliumbrist konstateredes som sædvanlig hos kartofler på kalitrængende jorder; skaden synes dog ikke at være mere almindelig end som så ofte før i tidligere år. De broncefarvede eller helt gule og efterhånden visne blade ses hyppigst i pletter i markerne.

Bladrullesyge synes at have været almindelig og med svage angreb; af ialt 70 beretninger skrives i 39 om almindelige og fortrinsvis svage angreb, — i 22 om sjældne angreb. Det må dog bemærkes, at vurdering af angreb navnlig sker ved gennemgang af marker, der er stillet til kontrol, og disse er næppe de ringeste i henseende til sygdomsfrihed. Fra disse marker opgives sygdomsprocenter på 1 og 2 — sjældent 3 %, medens der ellers træffes marker med 12—15 % (Engelhart Jensen, Mors), ja „60—70 % bladrullesyge er ingen sjældenhed“ (Sv. Højer-Pedersen, Bjerringbro). Der er øjensynligt endnu en vid mark for fornyelse af læggemateriale.

Mosaiksygeformerne taget under eet forholder sig i henseende til udbredelse og styrke stort set som bladrullesyge.

Rynkesyge var ret almindelig hos sorterne Bintje og Up-to-date, men også hos andre sorter som Alpha og King Edward blev konstateret angreb; der er hyppigst blot tale om et par procent rynkesyge planter.

Stregsyge synes at være ret sjælden, og der skrives blot om et par meget svage angreb.

Krølle mosaik blev navnlig konstateret hos sorterne Karma, Voran, Dianella og Robusta, og angrebsstyrken var 1 à 2 %. Der skrives dog også om stærke angreb på 20—30 % fra marker, hvor man ikke har købt nyt, kontrolleret læggemateriale (Erik Knudsen, V. Sottrup); „særlig hos Up-to-date, hvor den på ret stærkt kalkede jorder undertiden er vanskelig helt at udrede fra rynkesyge“ (Kristen Nielsen, Skive).

Simpel mosaik synes nok almindelig og hyppigst med svage angreb, men der skrives dog i enkelte beretninger om stærke angreb hos, f. eks. Dianella, hvor der blev konstateret op imod 100 % syge planter (C. J. Henriksen, Herning; J. J. Jakobsen, Grindsted).

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*). De tidlige angreb bredte sig øjensynligt langsomt først i måneden, og ikke før over midten af denne meldtes der om tiltagende angreb ikke blot hos sorter som Bintje og King Edward, men også hos Up-to-date. Af ialt 81 beretninger skrives i 55 om almindelige angreb og i hovedparten af disse om stærke angreb, endvidere i 21 om sjældne angreb, der for størstedelen var svage, og blot i 5 beretninger omtales angrebene som ubetydelige. Skimmelen synes at have bredt sig ulige stærkt i landsdelene. Stærke angreb hos ikke blot Bintje, King Edward og Up-to-date, men også hos Alma, Alpha, Robusta og Ackerseggen konstateredes navnlig fra: Sønder-, Syd-, Vest- og Nordjylland, ja, fra Vendsyssel, hvor angrebet i skimmelår som regel falder en halv snes dage senere

end i det øvrige land. I disse landsdele var angrebene stærke og ødelæggelsen stor i den sidste uge af måneden. I de øvrige landsdele synes angrebene at have været svage og skimmelens spredning langsommere. Vejret var yderst slet for gennemførelse af bekæmpelse ved sprøjtning eller pudring, og de store regnskyl vadskede hurtigt midlerne af bladene, selv hvor bekæmpelse blev udført i rette tid; der skrives dog i flere beretninger, at under så vanskelige forhold som i år er bordeauxvædske det middel, der holder bedst. Heldigvis var regnen ikke lige voldsom alle steder, og der skrives, at virkning af sprøjtning har været god (J. J. Søndergaard, Silkeborg; L. Hangaard Nielsen, Videbæk; Georg Nissen, Rødning), men der klages også over dårlig virkning efter sprøjtning med motorsprøjte (Andersen-Lyngvad, Aalborg) og „motorsprøjtning har ikke kunnet holde angrebene nede og sikkert på grund af for små vædskemængder“ (Jens Tarp, Aalestrup; K. Iversen, Stevns). Der er stadig altfor mange marker, hvor der ikke bliver foretaget bekæmpelse af kartoffelskimmel.

Kartoffel-bladpletsyge (*Alternaria solani*) var som sædvanlig almindelig hos tidlige sorter samt i tidligt lagte og forspirede Bintje (P. Trosborg, Brande). Angrebene synes dog så godt som alle vegne at være svage.

Sortbensyge (*Bacillus phytophthorus*). Angrebene synes vel at være almindelige, men kun i få tilfælde stærke, omend der skrives: „mange og ondartede angreb“ (Niels Pedersen, Horsens), „ca. 10 % syge planter“ (R. Sørensen, Fjerritslev), „helt op til 5 %“ (Martin Christensen, Sindal), „hvis læggekartoflerne har været våde eller har taget varme i kulerne findes i reglen 2—6 % syge planter“ (Engelhart Jensen, Mors), og „de sjældne stærke angreb skyldes dårlig opbevaring og/eller lægning med maskine“ (Jens Tarp, Aalestrup). Sygdommens velkendte ringe udbredelse på Sjælland stadfæstes af følgende: „findes kun enkelte steder og da altid i avlen fra nyanskaffet læggemateriale fra Jylland“ (Stanley Jørgensen, Hong).

Sortbenssygens sene angreb synes i år at kunne få et akut forløb; på et par indsendte prøver, der var i blomst, konstateredes sidst i måneden så stærke angreb, at endogså de overjordiske stængeldele var stærkt rådne. Knoldene viste tydelige rådpletter, der fra navleenden strakte sig dybt ned i knolden.

Vi bringer sidst i denne månedsoversigt en beskrivelse af sortbenssygens symptomer efter den nylig udkomne bog: W. J. Dowson, manual of bacterial plant diseases.

INDUSTRIPLANTER.

HØR.

Visnesyge (*Colletotrichum lini*) „i en mark med St. Cirrus har visnesyge, måske i forbindelse med tørke, nedsat udbyttet til ca. $\frac{1}{3}$ af sidste års. Angrebet begyndte midt i juni; frøet var afsvampet“ (Poul Rasmussen, Blangstedgaard).

HANS R. HANSEN.

SYGDOMME PÅ HAVEBRUGSPLANTER.

Besvarelse af 27 af de tilsendte skemaer har givet nedenstående resultat.

	Intet ell. ubet.	Sjældne svage	Sjældne stærke	Alm. svage	Alm. stærke
Frugtfald — æble	2	4	3	9	9
Æbleskurv	0	3	3	18	8
Pæreskurv	1	6	2	11	9
Æblemeldug	12	3	2	7	3
Løgskimmel — skalotter	4	1	3	9	4
Løgskimmel — kepaløg	8	3	0	5	1
Selleri-bladpletsyge	3	6	2	6	3

FRUGTTREER OG FRUGTBUSKE.

Frugtfald har naturligvis fundet sted mange steder, men synes gennemgående ikke at have været mere end godt er, man kunne endog i adskillige tilfælde have ønsket noget større fald, selvom ikke så få frugter er faldet. I den nordvestlige del af Sønderjylland har der været temmelig meget frugtfald, tilsyneladende værst på mager jord, hvor træerne har kunnet mærke tørken i forsommeren (Wisti Raae). Fra Gamle Roskilde Amt skrives sidst i juli: „I den sidste uge er der faldet Transparente Blanche og Skovfogedæbler i massevis, selv om frugterne ikke nær har størrelsen. Det synes, som om befrugtningen ikke har været fuldkommen. Næring har det ikke manglet på i de pågældende plantninger“ (G. Mayntzhusen). Fra Nordthy hedder det: „Julifaldet blev stort formentligt på grund af tørken i månedens første del. Det var lige ved at udligne de ellers ret pæne resultater, der heroppe er opnået med hormonudtynding. Intetsteds er dog iagttaget for stort fald, og flertallet af træer kunne stadig trænge til at blive befriet for $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ af de ansatte frugter“ (G. Ejsing).

Fra Sydøstjylland skrives: „Frugtfald på æbler har strakt sig over det meste af juli måned. Hormonsprøjtning virker i reglen ikke“ (Arne Pallelsen).

Æbleskurv (*Fusicladium dendriticum*) har bredt sig noget, men gennemgående dog ikke særlig stærkt, omend der er en del slemme angreb. Følgende indberetning fra Jylland er det vel værd at lægge mærke til: „Æbleskurven synes ikke at have forandret sig meget siden sidste indberetning. Der er dog klar forskel imellem de forskellige avlere i deres frugtkvalitet, og årsagen er mange gange vædskemængden. Man kommer ofte ud for at en avler beklager sig over, at de mange sprøjtninger med de og de midler ikke har virket, — så hjælper det på forståelsen, når de får at vide, at 1000 l pr. ha store træer er betydeligt mindre end absolut minimum“. (Hans Chr. Madsen). Hvor forskellige resultater, der kan komme af sprøjtning med det samme

middel kan ses af 3 indberetninger, hvori omtales et middel, der har virket meget forskelligt. Lad os kalde midlet X. I en indberetning hedder det: „Mange plantager har gennemført sprøjtningen med X med stort held. Lovet ekstra — og mørkt og fyldigt — meget bedre end standardsprøjtninger, men der er også sprøjtet 6—8 gange i sommer“. I en anden indberetning hedder det: „Angrebene er meget varierende. I velsprøjtede haver og plantager er skurven endnu uden større betydning, mens den er meget slem, hvor træerne står for indelukket og tæt. Sprøjtningerne har ikke været hyppige nok eller man har stolet på reklamen for X“. I modsætning hertil hedder det i en tredje indberetning: „I et enkelt tilfælde er selv et ret stærkt angreb af skurv blevet standset ved anvendelse af X“. Ja, så forskelligt kan det falde ud, og man skal være varsom med at domme et middel både i god og dårlig retning, når man ikke har ubehandlet eller andre sprøjtninger til direkte sammenligning, og når man ikke ved, hvor megen vædske, der er anvendt og iøvrigt hvor hyppigt, der er sprøjtet o. s. v.

Der er utvivlsomt meget rigtigt i følgende indberetning: „Efter alt at domme er der sikkert ikke noget universalmiddel mod æbleskurv, men den frugtavler, der har kraftige træer, som kan tåle svovlkalk et par gange og derefter $\frac{1}{2}$ % hv. bordeauxvædske til de sorter, som kan tage det uden at få sprøjteskade, er bedst hjulpet i kampen mod skurven. Graasten og Laxtons Superb synes at være svært tilfreds med svovlkalk“ (Arne Pallesen, Hjøllund). Der er dog sikkert adskillige frugtavlere, der ikke vil gå med til, at Graasten er svært tilfreds med svovlkalk. Denne sort er på en del lokaliteter tilbøjelig til at få gule blade af sprøjtning med svovlkalk efter blomstring, andre steder tåler den det udmærket.

Pæreskurv (*Fusicladium pirinum*) synes at være lidt mere udbredt end æbleskurv. Der klages fra flere steder over, at det kniber med at få pærerne sprøjtet efter blomstringen, da tidspunktet er ubelejligt. Pærerne får nok ofte lov at vente på æblerne, og har de så været i blomst, da æblerne blev sprøjtet lige inden blomstringen, bliver pærerne snydt for en sprøjtning.

Æblemeldug (*Podosphaera leucotricha*) påkalder mere og mere interesse, omend den ikke er en sygdom, der altid findes i mere eller mindre grad som f. eks. æbleskurv. Fra Svendborg Amt hedder det: „Almindelig på Thuro og enkelte andre steder, ellers ikke slem, men de steder, hvor angrebene er værst, er de ved at ødelægge træerne“ (Sture Cederberg). Fra Gamle Roskilde Amt skrives: „Angrebet ikke så slemt, som det tegnede til“ (G. Mayntz-husen). Fra en plantage på Lolland: „Enkelte skudspidser var angrebet først i måneden, men $1\frac{1}{2}$ % olie mod spind tog også melduggen“ (A. Diemer). Her til må føjes, at $1\frac{1}{2}$ % olie vistnok ret let kan forårsage sprøjteskade, hvis man ikke anvender hvid olie, der er ca. dobbelt så dyr som almindelig sprøjteolie. Fra Als—Sundeved hedder det om melduggen: „Har i de sidste par år bredt sig i foruroligende grad, navnlig på Graasten, Boiken, Jonathan m. fl. Særlig slemme synes angrebene at være, hvor man er gået over til at sprøjte med specialpræparater, som ikke indeholder svøvl“ (Arne Pallesen). Fra Jylland: „Har ikke set noget i den senere tid, — hvor det har været meget slemt, har man skåret det af. De gængse svovlmidler synes ikke at virke meget til ud-

ryddelsen af sygdommen, men kan måske nok i nogen grad hindre udbredelsen" (Hans Chr. Madsen).

Blommemo sa i k, muligvis forårsaget af *Pyrus virus 5*, er fundet på Amager, i Nordsjælland, Vestsjælland og ved Fredericia på følgende sorter: Althanns Reine Claude, Gul Abrikos, Kirkes og Victoria.

Blommeblade med mosaiksyge.

Abrikosmosaik er fundet ved Lyngby og Hellerup. Da det vil være af meget stor betydning, at disse virussygdomme på stenfrugttræer opdages, hvor de optræder, så der ikke tages formeringsmateriale fra angrebne træer, vises blommebladenes karakteristiske aftegninger på hosstående billede, og vi beder om at måtte få blade indsendt fra alle steder, hvor sygdommen formodes at optræde. Angrebne abrikosblade har et noget lignende udseende.

Hindbær-stængelsyge (*Didymella applanata*) har en del steder forårsaget, at hindbærstænglerne er visnede under bærmodningen. I nogle tilfælde er hindbær gået ud uden nogen påviselig årsag.

Hindbærmosaik omtales fra Salling af Herborg Nielsen som uhyggeligt udbredt. Det samme gælder vistnok mange steder. Undersøgelser over hindbærvirosen i England har ført til, at man nu kender mange flere viroser end tidligere.

Skivesvamp (*Gloeosporium ribis*) har begyndt at tage fat, særlig på stikkelsbær- og solbærblade.

Filtrust (*Cronartium ribicola*) er set på Stevns-Fakseegnen, endog hvor der er sprøjtet med Bouisol et par gange efter blomstringen (Philip Helt).

KØKKENURTER.

Løgskimmel (*Peronospora destructor*) er almindeligere på skalotter end på kepaløg, omend den også er fundet på disse. Fra Salling og Fjends skrives: „Sjælden i kolonihaverne, hvor der i høj grad anvendes kontrollerede sætteløg“ (Herborg Nielsen). Fra Svendborg Amt: „Løgskimmel på skalotter er set på ikke kontrollerede løg, men nu har 50 % af haverne lagt kontrollerede løg her på Sydfoyn, ikke mindst i kolonihaverne, hvor kendskabet til deres fortræffeligbed hurtigt bliver udbredt ved selvsyn“ (Sture Cederberg). Fra Gamle Roskilde Amt hedder det derimod: „Angrebet har været meget slemt, selv i de varmehandlede“ (G. Mayntzhusen).

Selleri-bladpletsyge (*Septoria apii*) findes adskillige steder, men er dog ofte endnu ikke ondartet. Følgende udtalelse kunne vistnok være kommet fra adskillige lokaliteter, nu er den kommet fra Lolland-Falster: „Angreb hverken særlig almindelige eller særlig kraftige, har dog enkelte steder gjort nogen skade“ (Poul Dahl). I nogle tilfælde tales der dog også om stærke angreb. Fra Thy hedder det, at sygdommen synes at være mere godartet i år end tilfældet ellers er, og at dette måske skyldes, at „Balder“ vinder stærk udbredelse (G. Ejsing). „I den nordvestlige del af Sønderjylland får alle urter i køkkenhaven ofte en sprøjtning, når kartoflerne sprøjtes, hvis de kan tåle det, hvilket måske er årsagen til, at sellerierne er forbavsende sunde“ (Wisti Raæ). „I en have ved Nykøbing Mors fandtes een plante, der var angrebet, den blev rykket op ved en havevandring, så den kom på sin vis til at gøre gavn“ (Niels Gram). Fra Esbjerg—Vardeegnen skrives: „Tager nu til, hvor kulturen har været smittet. Ernærings- og kulturforhold over, som sædvanlig, stor indflydelse på angrebets styrke; men afværgelse af smitte, særlig i bænkene, er naturligvis af afgørende betydning“ (M. Sørensen).

Sclerotium cepivorum, der første gang blev iagttaget her i landet i 1949, se månedsoversigt over plantesygdomme 1949: 78—80, er i år fundet på et par lokaliteter.

PRYDPLANTER.

Rosenstråleplet (*Diplocarpon rosae*) er mange steder ved at blive alvorlig, hvor man ikke har gjort noget for at holde den nede ved sprøjtning med kobberholdige midler.

ANNA WEBER.

SKADEDYR PÅ LANDBRUGSPLANTER.

KORN OG GRÆSSER.

Havreål (*Heterodera major*). Kun to beretninger melder, at angreb ikke er set, 5 melder om svage og 38 om stærke, ofte katastrofale angreb. Fra Sydsjælland skrives: „Uhyggeligt stærkt udbredt i kornmarkerne overalt i Sydsjælland, men har på grund af de gunstige vækstforhold gjort mindre skade i år end i fjor“ (P. Grøntved). Fra Lolland-Falster: „Havreålen har bredt sig stærkt i de senere år, og der findes nu meget få havremarker, hvor man ikke kan finde havreål. På en ejendom var både havre og hvede totalt ødelagt af havreål“ (S. E. Sørensen). Fra Vestfyn: „Havreålen har været almindelig udbredt i år, men landmændene har også været sløjme til at dyrke både blandsæd og havre“ (K. Brødsgaard). Fra Gram i Sønderjylland: „Synes at brede sig med forrygende fart både i havre- og bygmarkerne“ (A. Mortensen). Fra Haderslev: „Vi har inden for vort område ført en stærk agitation for at få folk væk fra havredyrkningen. Vi fortsætter med systematiske havreålsundersøgelser og kan med glæde notere, at der ikke er nær så meget havreål som for år tilbage, og det hører til de meget store sjældenheder at finde en blandsædsmark med byg og havre på den gode jord“ (Fr. Nielsen). Fra Rødning: „Hygum Sogn er i juli undersøgt for havreål. På 127 landbrug fandtes angreb i marker tilhørende 37 af disse“ (G. Nissen). Fra Ribe: „Jeg har set 2 angreb, hvilket må anses for meget billigt sluppet med den sædfølge, der almindeligvis bruges her på egnen“ (A. Buchreitz). Fra Skanderborg Amt: „Havreålen er ubestridt korndyrkningens fjende nr. 1“ (A. Pedersen). Fra Hads Herred: „Ved et skøn over angrebene omfang er resultatet blevet, at omkring 85 % af egnens havremarker er mere eller mindre angrebne“ (J. P. Skou). Fra Kolind: „Hvor der endnu dyrkes havre, har havreål været at finde, og i alt for mange tilfælde med stor skadevirkning, men heldigvis falder der hvert år nogle „havrefolk“ fra til fordel for byg eller rug, og der er vist ingen anden udvej for at komme disse angreb til livs“ (E. Staunskjær). Fra Randers Amt: „Havreålen har i sommer været så ondartet som aldrig før. Det er først og fremmest havren, det er gået ud over, men mange bygmarker har været stærkt angrebet. Angreb er også iagttaget enkelte steder på hvede og rug, dog har disse angreb ikke været så kraftige“ (E. Jensen). Fra Nordthy: „Havreålsangreb er stærkt udbredt her i Thy og er flere steder årsag til katastrofal misvækst, så slemt at det er et spørgsmål, om udsæden kommer hjem igen. Angrebene er værst i de små sædskifter (6-marks drift), som landmændene nødigt vil forlade“ (F. C. Frandsen). Fra Morsø: „Kan findes på langt de fleste ejendomme. Som følge af rigelig fugtighed har havren bedret sig en del på marker med svagt angreb, der findes dog mange marker med ødelæggende angreb“ (Engelhart Jensen). Fra Frederikshavn: „Havreålen er kun lidt udbredt her i det nordlige Vendsyssel. Vi har foreløbig systematisk undersøgt 4 sogne, og der er kun fundet havreål på få ejendomme“ (G. Foldager).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Halmhvepsens larve (*Cephus pygmaeus*). I en hvedemark ved

Sorø fandtes et betydeligt angreb (Ib Trojaborg). Fra Horsens skrives om en del angreb i byg (A. Nielsen). Larver fandtes endvidere i enkelte byg- og hvedeplanter i Hads Herred (J. P. Skou).

Uglelarver (*Hadena ochroleuca*) begnavede rugaks ved Lemvig (Dalgaard Frandsen). Et angreb af lignende art fandtes ved Aalestrup (J. Tarp).

Fritfluclarver (*Oscinis frit*). På Langeland er der iagttaget angreb i mange havremarker over hele øen (A. Rasmussen).

Kuglemider (*Pediculopsis graminum*). Fra Eiby på Fyn indsendtes Rød Svingel angrebet af denne mide (K. Brødsgaard).

Markmus (*Arvicola agrestis*). Se diverse skadedyr.

BÆLGPLANTER.

Stængelål (*Ditylenchus dipsaci*). 6 beretninger melder, at angreb af betydning ikke er set, men i 24 skrives om angreb af forskellig styrke på rødkløver, hvidkløver og lucerne dog oftest på rødkløver. Fra Skælskørengnen skrives: „Hvid- og rødkløverål uden større betydning, lucerneål har gjort stor skade mange steder“ (H. Wraae-Jensen). Fra Ærø: „Ved en systematisk undersøgelse fandtes angreb i 25 % af kløvermarkerne. Ødelæggende angreb fandtes dog ikke“ (J. Rindøm). Fra Nordstfyn: „Efter nu at have påbegyndt kløverålsundersøgelsen, viser det sig, at rødkløverålen er stærkt udbredt her på egnen“ (H. Rasmussen). Fra Ribe: „Jeg har meget omhyggeligt undersøgt 14 ejendomme og ikke fundet angreb, selv ikke i hvidkløvergræsningsarealer, der var indtil 16 år gamle“ (A. Buchreitz). Fra Borris: „Rødkløverål er fundet 3 steder inden for området. Alle tilfælde var ret kraftige angreb, så der er fare for, at dette skadedyr vil blive almindelig også i disse egne af landet“ (A. Madsen). Fra Dybvad: „Den systematiske undersøgelse viser i år, at mellem 30 og 40 % af de undersøgte ejendomme er mere eller mindre befængt med rødkløverål. Hvidkløverålen er mere sjælden her“ (H. Fogtmann).

Lucerneblad-galmyggen (*Jaapiella medicaginis*). Denne galmyg er almindelig de fleste steder på Skælskørengnen og har i enkelte marker gjort stor skade (H. Wraae-Jensen). Også fra Hads Herred skrives, at den optræder almindeligt i de fleste af egnens lucernemarker. I et par tilfælde har angrebet endog været meget stærkt. En mand fra Alrø kom således en dag ind med en lille pakke lucerne for at få oplyst, hvorfor bladene på hans lucerne visnede. Da lucernen blev pakket ud, var der et helt lag små orange larver på det hvide papir, der så ud som om det var overstrøet med revet gulerod (J. P. Skou).

Lucerneblomst-galmyggen (*Contarinia medicaginis*). Fra Skælskørengnen skrives om et stærkt og et par svage angreb. Angrebene værst i ældre frømarker (H. Wraae-Jensen). Forespørgsler angående dette skadedyr er endvidere indløbet fra Jyderup, Nykøbing F., Ladelund, Århus og Aalestrup.

BEDEROER.

Roeål (*Heterodera rostochiensis*). Fra Lolland-Falster skrives: „I en

del marker er der allerede nu alvorlig skade, men angrebet er dog ikke værre, end det plejer at være" (S. E. Sørensen).

Bedelus (Aphis fabae). Der er indløbet 65 beretninger, der alle omtaler angreb af lus på bederne. I 10 beretninger karakteriseres angrebene som svage, medens der i 55 skrives om stærke angreb, ganske overvejende på 1. års roerne, der ofte har lidt i usædvanlig grad. De fleste beretninger meddeler, at angrebene blev standset af de stærke regnskyl i månedens løb, men i nogle skrives, at lusene fortsatte deres virksomhed trods regnen. Bekæmpelse med Bladan og parathion gennemførtes i stor udstrækning og oftest med godt resultat. Pudring synes at have været fordelagtigere end sprøjtning. Fra Roskildeegnen skrives: „Angreb af bedelus på 1. års roerne har mange steder haft karakter af en katastrofe, men den sidste tids vejrlig har standset angrebet. I eet tilfælde har jeg set et stykke frøroer blive fuldstændig ødelagt" (M. Greve). Fra Sydsjælland: „Lusene har i år ikke været ondartede på frøroerne, og her har de været lette at holde i skak, men i 1. års roerne har de bredt sig langt mere, og her har de gjort en del skade, men nu er angrebet overstået for i år. Der har gennemgående været tilfredshed med brugen af Bladanpudder" (P. Grøntved). Fra Stevns skrives, at bekæmpelsen har virket godt, hvor man anvendte 15 kg Bladanpudder pr. td. land, men at 10 kg var utilstrækkeligt (K. Iversen). Fra Samsø: „Almindelige og pletvis ganske ødelæggende angreb hærgede foderroemarkerne i månedens første halvdel. Angrebene i frømarkerne var ikke ud over det almindelige" (P. Riis Vestergaard). Fra Faaborg: „Mange ondartede angreb i 1. års roerne" (J. Lindegaard). Fra Sønderjylland (Bylderup Bov): „Usædvanlig mange og stærke angreb i roemarken til foderbrug. Tilsyneladende er lusene upåvirket af de stærke regnskyl" (H. Behrens). Fra Hads Herred: „Bedelusene gjorde megen skade i første halvdel af måneden, mærkværdigvis særlig i foderbederne. Sprøjtning med parathion er foretaget med held flere steder. Det synes at være nødvendigt at gå en del højere op med koncentrationen, end der almindeligvis opgives. Kraftig regn med samtidig svampeangreb på lusene virker bedre end sprøjtning og er billigere" (J. P. Skou). Fra Allingaaero: „Jeg har aldrig set så udbredt angreb i brugsmarkerne" (N. Engvang Hansen).

I beretninger fra Stevns og Præstø Amt (Aage Madsen, B. Munch) og Tylstrup (Aage Bach) meddeles, at Rød Øtøfte blev særlig stærkt angrebet.

Oldenborrelarver (Melolontha vulgaris). Se diverse skadedyr.

Smælderlarver (Agriotes spp.). Se diverse skadedyr.

Skjoldbiller (Cassida nebulosa). Fra Rødbyeegnen foreligger indberetninger om et enkelt kraftigt angreb på bederoer (B. Bindesbøl).

Knoporme (Agrotis segetum). Se diverse skadedyr.

Bedefluen (Pegomya hyoscyami). Der gør sig i år det højst ejendommelige forhold gældende, at der fra en enkelt egn, Han Herrederne, meddes om meget stærke angreb af anden larvegeneration, medens der i alle andre indberetninger meldes, at angreb ikke er set eller har været uden ringeste betydning. Fra Han Herrederne skrives: „2. generation angriber med ganske uhørt styrke. Mange marker ser ud, som havde der været ild i

dem. Selv, hvor der første gang blev sprøjtet med Bladan, er der svære angreb" (H. Gyde Christensen). Endvidere: „Også anden generation har optrådt meget ondartet. Der er ingen tvivl om, at roerne er sunket stærkt i væksten, selv om der naturligvis ikke er tale om, at de går ud" (R. Sørensen).

KÅL, KÅLROER o. a. KORSBLOMSTREDE.

Ørentvisten (*Forticula auricularia*). Se diverse skadedyr.

Kåltægen (*Eurydema oleracea*). 14 indberetninger skriver, at angreb ikke er set. I 2 meldes om svage og i 5 om stærkere angreb. Fra Stevns skrives, at der mange steder er stærke angreb i kålroemarkerne (Aage Madsen). Fra Ribe: „Enkelte stærke og mange svage angreb i kålroer" (Aage Buchreitz). Fra Grindsted: „Angreb langs hegn og markveje almindelige, men omfatter kun nogle få rækker roer. DDT synes ikke at hjælpe" (J. J. Jakobsen). Fra Bjerringbro: „Stærke angreb iagttaget. Sprøjtning med Bladan har vist virkning og har i høj grad medvirket til at redde afgrøden. Der er dog nu mange kåltæger på planterne igen" (Sv. Hojer-Pedersen). Fra Han Herrederne: „Jeg har set et enkelt meget stærkt angreb af kåltægens larve. Det var begyndt i den ene side af marken. Der var myldrende fuldt af larver, der åd rent efterhånden som de kom frem. Deres videre fremrykning blev dog standset ved hjælp af Bladansprøjtning" (R. Sørensen). Fra Slagelse (A. Sauer) skrives, at kåltæger ofte indsendes mistænkt for at være colorado-biller!

Kållus (*Brevicorye brassicae*). I månedens løb bredte lusene sig ofte stærkt på kål og kålroer, og regnen kunne langtfra altid holde dem nede. 6 beretninger melder, at angreb ikke er set på kålroer, 17 skriver om svage og 15 om stærke angreb. Fra Holbækegnen skrives: „Da bedelusene havde kulmineret, kom der ret stærke angreb af kållus i kålroemarkerne" (Chr. Christensen). Fra Blangstedgaard: „Angrebet begyndte midt i juli måned og har gjort en del skade. På trods af den megen nedbør, er der stadig levende kolonier. Bladanpudder synes at virke" (P. Rasmussen). Fra Gram i Sønderjylland: „Hidtil største angreb her på egnen" (A. Mortensen). Fra Randers Amt: „Angrebene så næsten overalt ud til at blive meget ondartede først i juli, men den senere tids regnvejr har hemmet lusenes udvikling meget. Bekæmpelse med Bladan E. 605 har med held været prøvet mange steder" (E. Jensen). Fra Ulstrup: „På trods af ret hyppig nedbør er lusene ret vanskelige at få helt udryddet. Det milde vejr er måske årsag hertil" (H. P. Nielsen).

Der er inløbet 4 meddelelser om svage og 10 om stærke angreb på kålen. En beretning melder, at angreb ikke er set. Fra Roskilde skrives: „Lusene har været ualmindelig slemme i år, men Bladanpudder er et godt middel" (G. Mayntzhusen). Fra Stevns—Fakseegnen: „Det er meget almindeligt med stærke angreb på kålplanterne" (Philip Helt). Fra Lolland-Falster: „I haver, hvor ingen modforholdsregler er truffet, findes overalt angreb, og skaden er mange steder betydelig" (Poul Dahl). Fra Blangstedgaard: „Meget svære angreb en overgang sidst på måneden. Synes som om udbredelsen er standset noget i den aller-seneste tid" (A. Sørensen). Fra Esbjerg: „Har sat stærkt ind, men bekæmpes med held mange steder" (M. Sørensen). Fra Århus-

egnen: „I mange tilfælde har angrebene været slemme lige op til skæringen af blomkålen, og man kommer da ud for et problem: hvordan kommer man lettest af med lusene? Her er et af de tilfælde, hvor nikotinen kommer til sin ret, omend den er dyr i brug. Blandet op med et DDT-middel opnår man i mange tilfælde en god bekæmpelse af lusene“ (E. Randløv).

Kålbladhvæpsens larve (*Athalia spinarum*). Fra Han Herrederne meldes om et enkelt stærkt angreb. En hel mark blev raseret. Sprojtning med 1 pct. blyarsenat var virkningsløs (H. Gyde Christensen).

Knoporme (*Agrotis segetum*). Se diverse skadedyr.

Krusesygegalmyggen (*Contarinia nasturtii*). I kålroemarkerne er angrebene almindelige, og i ca. 50 % af indberetningerne karakteriseres de som betydelige. Ofte fremhæves det, at hjerteforrådelse har bredt sig i den senere tid. De kraftige angreb af kállus gør dog ofte diagnosen vanskelig.

Fra Bornholm skrives: „I kålroer er krusesyge ret almindelig. Det ser ud til, at bakteriosen i halsen vil brede sig“ (A. Juel-Nielsen). Fra Roskilde: egen: „Angreb af lidt vekslende styrke er set, men ikke i samme udstrækning som så ofte før. Der er konstateret halsråd efter dette angreb, forårsaget af det våde vejr“ (M. Greve). Fra Ubbø pr. Jerslev: „Angrebet har medført, at roerne allerede rådner“ (Stanley Jørgensen). Fra Rødding: „Næsten alle kålroemarkere er angrebet. Toppen er delvis ødelagt på 5—10 % af roerne, og bakteriosen er begyndt i disse planter“ (G. Nissen). Fra Askov: „Angreb stærkt udbredt, og følgesygdommen, hjerteforrådelse, har begyndt at rasere i faretruende grad“ (H. Agergaard). Fra Hads Herred: „Dette skadedyr er skyld i de meste af det hjerteråd, som i den senere tid optræder ret almindeligt, men det er min overbevisning, at kállusen også i nogle tilfælde har andel i sygdommens styrke“ (J. P. Skou). Fra Morsø: „Alle kålroemarkere angrebet, særlig i udkanten. Der findes en del hjerteforrådelse nu i sidste uge af juli“ (Engelhart Jensen). Om angreb på kålen foreligger der 10 indberetninger. Fra Roskilde skrives: „Angrebet almindeligt, men synes at være værst ved den sidst plantede kål“ (G. Mayntzhusen). Fra Stevns: „Det er almindeligt med lidt angreb af krusesygegalmyg, og enkelte steder ser man også stærke angreb. Der er mange, der har lært at holde angrebet nede med DDT-midler, og det er vel derfor, at angrebet kun er svagt i forhold til, hvad det var for 4—5 år siden“ (Philip Helt). Fra det nordvestlige Sønderjylland: „2. og 3. udplantning af blomkål ret stærkt angrebet“ (Wisti Raac). Fra Vamdrup: „På et større areal var så godt som alle kålene (rod- og hvidkål m. fl.) ødelagt. Ellers har der kun været svage angreb at se i år. Når en kålplante er blevet flergrenet, kan der dog ofte blive brugbart hoved, når alle skuddene pånær det bedste fjernes tidligt, og der iøvrigt er skub i afgrøden“ (N. Gram). Fra Århus og Horsensegn skrives: „I de fleste gartnerier, hvor blomkål er en vigtig kultur, er man begyndt at regne galmyggen for den værste fjende. Det gælder selv gartnerier, hvor man fra udplantningen har passet kulturen med gentagne pudringer med DDT eller Hexasect. I mange tilfælde angribes blomkålen inden udplantningen. Vi har enkelte eksempler på, at den overvintrede blomkål er blevet angrebet, medens den endnu har stået i bænke eller hus. Det kan kun understreges, at det er vigtigt med pudring eller sprojt-

ning med de ovenfor nævnte midler, allerede medens kålen står i hus eller bæk. De arealer med blomkål, der er sået ud på friland, har også en del vanskeligheder med bekæmpelsen af galmyggen. I flere tilfælde har selv ikke en pudring hver 10. dag holdt angrebet nede" (E. Randløv). I de kritiske perioder, hvor myggenes æglægning foregår, er det sikrest at behandle 2 gange ugentlig!

Kålfluelarver (*Chortophila brassicae* og *floralis*). Om stærke angreb i kålroer foreligger der kun 5 indberetninger. 21 melder om svage eller almindelige angreb og 6, at angreb ikke er set. Fra Ribe skrives: „Ganske enkelte stærke og mange svage angreb såvel i kålroer som kål" (A. Buchreitz). Larveangrebene synes overalt at være betydelig mindre end sidste år; af indberetningerne kan citeres: „Betydelig ringere angreb i år end sædvanligt" (K. Nielsen, Haderslev). „Angreb synes i år kun at have været stærke i relativt få tilfælde" (P. Trosborg, Brande). „Angrebene betydeligt svagere end sædvanligt" (N. Pedersen, Skanderborg). „Har ikke været nær så slemme som sidste år" (G. Ejsing, Nordthy).

KARTOFLER.

Kartoffelålen (*Heterodera rostochiensis*). Fra Faaborg: gnen skrives: „Mange haveejere klager over dårlige kartofler og det viser sig da i mangfoldige tilfælde, at der er tale om meget stærke angreb af ål" (J. Lindgaard). Meddelelser om angreb er endvidere indløbet fra Ærø, Langeland, Århus, Hjallerup, Vinderup og Aalestrup, Glæsborg (Djursland) m. m.

Smælderlarver (*Agriotes* spp.). Se diverse skadedyr.

Coloradobillen (*Leptinotarsa decemlineata*). Den 10. juli modtog vi fra inspektør E. Kristensen telefonisk meddelelse om, at der på en ejendom ved Ø. Lindet var fundet 5 biller og 150 larver, hvoraf ca. $\frac{1}{3}$ var på 4. og sidste stadium. Der var også fundet æghobe. I en senere rapport fra konsulent G. Nissen (Rødning) oplystes det, at der nu ialt var fundet ca. 500 larver og mange æghobe. I samme mark, hvor der også i fjor var kartofler, blev der i september fundet „sommerbiller". Der blev foretaget indsamling, men nogle af billerne har unddraget sig opmærksomheden og har overvintret for at lægge æg i år. Angrebet er blevet slået ned ved de sædvanlige radikale forholdsregler. Der er ikke senere fundet biller eller larver i denne eller omliggende marker. I insektariet i Lyngby begyndte sommerbillerne at klækkes i de første dage af august.

Knoporme, (*Agrotis segetum*). Se diverse skadedyr.

INDUSTRIPLANTER.

HØR.

Jordlopper (*Aphthona euphorbiae*) angreb hör ved Nykøbing F. I andre tilfælde var det snart denne art, snart *Longitarsus parvulus*, der angreb hörren. Det er ikke blot bladene, men også stænglerne, der begnaves af disse jordlopper.

SKADEDYR PÅ HAVEBRUGSPANTER.

FRUGTTRÆER OG FRUGTBUSKE.

Bladlus (*Aphididae*) på frugttræer. De 19 indkomne beretninger melder om angreb af meget forskellig styrke. Ofte er det gået slemt ud over blomme, medens angrebene på æble gennemgående har moderat omfang. Fra Slagelse skrives: „Det ser ud, som om angrebene er i tilbagegang“ (A. Sauer). Fra Fakse: „Det er meget almindeligt med stærke angreb af bladlus på alle frugttræerne. Det ville være rart med et lusemiddel, der ikke ødelagde lusenes naturlige fjender“ (Philip Helt). Fra Lolland-Falster: „Synes ret almindelige, men ikke særlig voldsomme, dog nogle steder ret slemme på blomme“ (Poul Dahl). Fra Blangstedgaard: „Ret kraftig opformering gennem hele måneden, især på de yngre træer“ (A. Sørensen). Fra Esbjerg-Varde: „Der ses praktisk talt kun nye angreb på skudspidserne“ (M. Sørensen). Fra Horsens: „Mod midten af måneden blev angrebet ret slemt og temmelig udbredt, særlig på æble“ (Chr. Nørholm). Fra Nordjylland: „Angreb særlig på blomme. Der klages over manglende effektivitet af så godt som alle midlerne“ (A. S. Lundstein). Fra Thisted: „Uden større betydning på æbler. Mange blommetræer har derimod lidt under usædvanlig stærke angreb“ (G. Ejsing).

Blodlus (*Eriosoma lanigerum*): Der foreligger 7 indberetninger om dette skadedyr. Fra Sjælland skrives bl. a.: „Ved en lige afsluttet havekonkurrence i København med tilliggende kommuner mellem de bedst drevne haver, fandtes blodlusen i 15 af 17 villahaver. Den er også almindelig i frugtplantager“ (Chr. Tofterup). Fra Roskilde: „Synes at støde oftere på dette angreb end i tidligere år“ (G. Mayntzhusen). Fra Blangstedgaard: „Almindelig udbredt, men man ser kun enkelte og små kolonier“ (A. Sørensen). Fra Rinkenæs og Als: „Blodlus findes i flere plantager i det sydlige Sønderjylland. Pensling med Petroleum virker effektivt, men er jo ret omstændeligt på store træer. I en plantage på Als var årsskuddene meget stærkt angrebet“ (A. Pallesen). Fra Aabyhøj: „Efter gentagne sprøjtninger med hvid olie er blodlusene nu næsten forsvundne“ (N. Grām).

Æblevikler (*Carpocapsa pomonella*). Kun i 4 af de 14 indkomne beretninger omtales stærke angreb. Det er dog for tidligt at fælde den endelige dom over angrebsstyrken.

Stikkelsbærpyraliden (*Zophodia convolutella*). Fra Flintinge på Lolland indsendtes solbær og stikkelsbær angrebet af denne sommerfugls larver.

Frugttræspindemiden (*Paratetranychus pilosus*). I 7 beretninger omtales svage og i 12 stærkere angreb. Miderne er forlængst begyndt at lægge vinteræg. Fra Roskilde skrives: „Gulspættede“ træer er desværre et almindeligt syn i næsten alle haver, men værst, hvor der er sprøjtet med ren karbolineum i vinter“ (G. Mayntzhusen). Fra Skælskøregnen: „For tiden uden betydning, selv hvor der i foråret var stærke angreb“ (E. Christensen). Fra Lolland-Falster: „Kan, i hvert fald i private haver, findes næsten overalt, men angrebene er sjældent særlig voldsomme“ (Poul Dahl). Fra Svendborg Amt:

„De begyndte kraftigt i foråret, men den megen regn og kulde har sikkert hemmet dem meget, for nu er kraftige angreb uhyre sjældne“ (Sture Cederberg). Fra Blangstedgaard: „Almindelig udbredt, især på de mere modtagelige sorter. De almindelige svovlpræparater har ikke kunnet klare sagen i år“ (A. Sørensen). Fra Thisted: „Angrebene er taget stærkt til i den sidste måned, og der er nu set ødelæggende angreb mange steder“ (G. Ejsing).

Stikkelsbærmiden (*Bryobia ribis*). Denne art er, som tidligere meddelt, fundet påfaldende ofte på æble i år. Fra Århus skrives: „Den store art, der lever på oversiden af bladene, har været meget generende i en have, hvor der er sprøjtet med Bladan i Sulfaki. Rød Ananas var særlig slemt angrebet“ (Bodil Friis Nielsen).

KØKKENURTER.

Gulerodsfluen (*Psila rosae*). Kun 2 indberettere melder om stærke angreb. I de øvrige 26 beretninger skrives om svage angreb i 18, og i 8 at angreb ikke er set. Meddelelserne om de stærke angreb stammer fra Dybvad (H. P. Fogtmann) og Slagelse (A. Sauer). Selv har vi haft lejlighed til at se et meget stærkt angreb på Amager. Fra Nordjylland skrives, at der er angreb alle vegne, men ikke så slemme som sidste år (A. S. Lundstein), og fra Skanderborg, at angreb ses i sædvanligt omfang (N. Pedersen). „Folk lærer at bekæmpe den, men glemmer, at een gang sjældent er nok. Mange gulerødder (1—1,5 cm i diameter) dør. Også galt især ved rodpersille. Vanding med Bladan synes at virke bedre end frugtrækarbolineum. Bejdsning af frø med DDT virker tilsyneladende hæmmende på angrebene“ (Wisti Raae, Gram). Fra Mors skrives: „En del angreb særligt i haver. Vanding med frugtrækarbolineum og pudring med DDT har forhindret angrebet“ (Engelhart Jensen). „Haveejernes kendskab til at forebygge dette angreb spores de fleste steder, så angrebene må betegnes som svage. Men angrebet synes, at brede sig i persillerækkerne“ (G. Mayntzhusen, Roskilde).

Skærmplantemøl (*Depressaria spp.*). Fra Nordøstfyn skrives, at larverne har vist sig i nogle gulerodsfrømarker, men at der endnu ikke er bemærket rigtig ondartede angreb (H. Rasmussen).

Løgfluen (*Hylemyia antiqua*). Fra Thy skrives: „Der er set påfaldende få angreb i løgene“ (G. Ejsing). Fra det nordv. Sønderjylland skrives, at angrebene er sjældne (Wisti Raae). Fra Slagelse: „Hvor froet har spiret dårligt, er angrebet generende“ (A. Sauer). Fra Roskilde: „I kepaløgene har fluen ikke været særlig ondartet. Det er mere gået ud over skalotteløgene, men mest i gamle køkkenhaver“ (G. Mayntzhusen). Andre beretninger har vi ikke modtaget.

Jordbærmider (*Tarsonemus pallidus*). Fra Roskilde skrives: „Selv unge planter har været meget stærkt befængte. Mange er kede af at rydde de 1-årige stykker og holder angrebet nede med gentagne behandlinger med Bladan i dobbelt styrke“ (G. Mayntzhusen). Fra Nordthy: „I mange haver stærke angreb af mider“ (G. Ejsing). Fra Salling-Fjends: „Findes i større eller mindre mængder i næsten alle jordbærkulturer“ (Herborg Nielsen).

DIVERSE SKADEDYR.

Ørentviste (*Forficula auricularia*). Fra Blæsbjerg skrives: „Der er konstateret 2 angreb i kålroer. Det ene sted var de to yderste rækker i forpløjningen op mod en tjørnehæk totalt ædt op, og i hækken vrímlede det med ørentviste. Det andet sted var de to yderste rækker i hele marken ædt op langs med et skel, og også her vrímlede det med ørentviste. Forøvrigt synes det, som om dyrene er til stede i meget stort antal i år. Fra flere steder har jeg hørt, at de trænger ind i husene og ligefrem bliver til en plage“ (M. Christensen).

Oldenborrelarver (*Melolontha vulgaris*). Fra Marslev skrives: „Ret stærkt angreb i en sukkerroemark; fortrinsvis sidste års larver. Undertiden 2—3 larver ved hver roe“ (P. Bruun Rasmussen). Fra Sorø meldes om angreb af store larver i fire roemarker (Ib Trojaborg). Iøvrigt har larveangrebene stort set været ubetydelige.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Der foreligger adskillige indberetninger om stærk skade på kartofler. Fra Salling hedder det: „Angrebene synes at være værst i byg og kartofler. I en kartoffelmark i Mogenstrup var angrebet så slemt, at ca. 80 % af toppene nedvisnede“ (Kr. Nielsen). Fra Ribe: „På en del lave jorder har smælderlarverne mineret kartoflerne meget alvorligt“ (A. Buchreitz). „Enkelte ret ondartede angreb i bederoer og kartofler“ (L. Hangaard Nielsen). Nogle indberettere skriver om kun svage angreb i juli, men bemærker samtidig, at med de kraftige angreb, der sås i foråret, vil man kunne forvente at finde roer og kartofler stærkt beskadiget ved optagningen.

Knoporme (*Agrotis segetum*). 18 beretninger melder, at angreb ikke er set eller har været uden betydning. Kun 3 beretninger melder om følelig skade. Om angreb i bederoemarker skrives således fra Brande (P. Trosborg) og fra Dybvad (H. P. Fogtmann). Fra det nordvestlige Sønderjylland meldes om angreb på kål, kartofler og udplantede sommerplanter (Wisti Raae).

Markmus (*Arvicola agrestis* og muligvis *A. arvalis*). Fra Skærbæk skrives: „Igen i år synes der at komme museangreb i marsken. Musene æder græs og sviner det til, så kreaturerne ikke vil æde. Det synes altså som om angrebene kan blive ret katastrofale“ (V. Johnsen).

PROSPER BOVIEN og OLE WAGN.

SYMPTOMER PÅ SORTBENSYGE (*Bacillus phytophthorus*) HOS KARTOFLER.

efter W. J. Dowson: Manual of bacterial plant diseases.

Syge planter er stive, oprette, hemmede i vækst og med sygeligt grønne blade. De øverste blade ruller indad (ved bladrullesyge er de nederste blade de første til at rulle). Den nederste del af stængelen indtil netop over jordskellet er sort og slimet. Den slags syge planter trækkes let op, da de blot har få og rådne eller slet ingen rødder. Stænglernes karstrengte bliver misfarvede i ret stor udstrækning, hvilket let ses på tværsnit af toppen. Sommetider bliver hele toppen sort og slimet, men planter, der er så stærkt angrebet falder tidligt og overses let, da de som oftest bliver skjult af sunde naboplanter; de rådner fuldstændigt tidligt i sæsonen, hvorved der opstår spring i rækken. Moderknolden går helt i forrådnelse. Disse stærkt angrebne planter sætter ingen knolde; andre syge planter, som sidst i sæsonen får gule blade, sætter knolde, og en del af disse viser ingen udvendige tegn på sygdommen, medens der hos andre knolde ved navleenden dannes en blød, brun plet, som varierer betydeligt i størrelse. Hvis disse sidstnævnte knolde skæres igennem på langs fra navleenden, ser man, at forrådnelsen fra de bløde, brune pletter strækker sig ned i knoldens karstrengvæv og ofte omfatter en stor del af dette. Knoldens bark og marv kan også angribes. Under dårlige opbevaringsforhold, navnlig i kuler, hvor knoldene er våde og ventilationen utilstrækkelig, vil angrebne knolde rådne fuldstændigt og smitte sunde knolde.

HANS R. HANSEN.